

KULTŪRA

MENAS LITERATŪRA MOKSLAS

Pilnaties metas

Viena mano mėgstamiausių vaikystės knygų – Polio de Kriifo (Paul de Kruif) „Mikrobų medžiotojai“. Sena, 1960 metų leidimo. Perskaityta nežinia kiek kartų – ir viskas buvo labai įdomu. Nuo Antonio Levenhuko, pirmą kartą per nušlifuotą lešį pamačiusio mikrobų, iki Pastero, atradusio vakciną nuo pasiutligės. Tikra epopėja apie žmonių drąsą (kartais ir bravūrišką, ir beviltišką) ir ryžtą, norint nugalėti tokias baisias ligas, kaip difteritas, cholera, tuberkuliozė, raupai ir kt. Apie aukas, kurios buvo sudėtos ant šio pasiryžimo aukuro.

Veikiausiai ši knyga man nuo vaikystės įskiepijo supratimą, kad nevertinti to, kad žmonija šitaip sunkiai, mokėdama daugybe gyvybių, įveikė ar bent pažabojė nemenką skaičių baisyų epidemijų, yra ne tik kvaila, bet ir paprasčiausiai nedėkinga. Tų žmonių, kurie vadinami mikrobų medžiotojais, atžvilgiu. Tų, kurių dėka mes pamiršome, ką reiškia raupai ar tymai.

Kaži, ką pasakytų tie drąsuoliai, beatodairiškai mikrobų medžiotojai šių laikų žmogui, kuris, prisiskaitęs visokių nesąmonių internete, ima ir sumąsto, kad skiepytis ne tik nebūtina, bet ir žalinga, kad skiepai sukelia autizmą, kad nuo mirtinos infekcijos galima apsisaugoti šokinėjant per virvutę ar darant pritūpimus. (Viena moteriškė teigė, kad reikia naudoti sodą – tada organizme nesiveis bakterijos).

Tiems žmonėms mokykloje veikiausiai labai nesisekė biologija ir chemija. Antraip tokių nesąmonių nerašytų. (Turbūt nesisekė ir lietuvių kalba, nes dažnam ir su gramatika blogai). Bet yra nemenka grupė žmonių, kuriuos lyg ir nebloggeriai pažįsti, lyg ir laikai protingais, bet kai jie ima ir pareiškia, kad skiepai yra blogis, nebesupranti, ką ir galvoti.

Kartais netgi sauna į galvą mintis, kad gamta, norėdama apsisaugoti nuo vis didėjančios žmonių populiacijos, įveda savotiškas „kvotas“ ir atsiranda itin specifiška natūraliosios atrankos linija. Vienas idiotas daug žalos nepadarė, bet kai jis suburia grupę ir toji grupė ima plėstis... tada kenčia ir tie, kurie nenori priklausyti šiai grupei.

Tymų protrūkis Lietuvoje tai patvirtina. Nepaisant akivaizdžios grėsmės, idiotų grupelės vis vien tvirtina savo – skiepytis nereikia. Padės žolelių nuoviras ir užkalbėjimai.

O jeigu dar sugrįžtų difteritas? Raupai? Pasiutligė? Ką pasakytų skiepi priešininkas, jeigu jam įkastų, tarkim, pasiutusi lapė? Mirtis nuo pasiutligės nepaprastai baisi ir skausminga. Ir neišvengiama. „Mikrobų medžiotojuose“ yra viena įspūdinga scena, kur pas Pasterą į Paryžių atvažiuoja visas būrys pasiutusio vilko aprieturusių rusų valstiečių, kurie nemoka nė žodžio prancūziškai: jie eina, kartodami vieną magišką žodį – Pasteras, Pasteras. Didžiąją dalį valstiečių Pasteras išgelbsti. Dalis jų miršta, vakcina jiems nebėga padėti, nes liga per daug pažengusi į priekį.

Kodėl žmogus taip lengvai pamiršta tai, ką jo protėviai su tokiu vargu iškovojo? Kodėl grįžta į proto ūkanas? Kodėl primeta savo protinę negalią kitiems?

O juk tai taikytina ne tik paprastiesiems piliečiams, bet ir mūsų valdančiojoje koalicijoje esantiems politikams. Juk ir joje esama tokių, kuriems iš biologijos ir chemijos reikėtų parašyti dvejetą. Ir varyti lauk, kad negąsdintų žmonių sąmokslu teorijomis apie farmacijos klaną ir jo komercinį interesą. Nes sąmokslu teorijomis dažniausiai tiki dvejetukininkai. Tie, kurie nesuvokia, nei kas yra farmacija, nei kas yra komercinis interesas. Ponai, juk net virvutę šokinėjimui reikia nusipirkti – tai negi jūs manote, kad vaistai neturi savo kainos? Kad išradimai, laboratorijos, tyrimai neturi savo kainos?

Jeigu taip manote, neikite į vaistinę. Kai susirgsit, darykit pritūpimus. Ir pasimurkykite eketėje pilnaties metu.

Viduramžių alchemiko laboratorija.

Nuotrauka iš interneto

MEDIUMAS II (VIDURAMŽIAI)

*Iš nuolaužu, iš šipulių, iš laužo
Tveriu skulptūrą – virpanti groteską.
Plaktukas garsiai šonkaulius išlaužo,
O gyvas kraujas restauruoja freską.*

*Iš badmečio, iš skurdo, iš patyčių
Lyg amatą tveriu – klajoklio mėnraštį.
Koks atsparus ir patikimas kičas!
Dantiraštis? Runa? Medalis? Sienraštis?*

*Žvaigždynas žiba tarsi senas herbas
Benamių, ubagų, bepročių cecho.
Išblunka freskos ir pražyla verbos.
Tik kraujas iš nagų. Ir? Ir viskas – nieko.*

Jurgis Kuncinas

Renata Šerelytė

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas 2019 m. suteikė 10 000 Eur paramą šeštadieniam „Draugo“ priedui „Kultūra“, projektui „Lietuvos kultūros sklaida ir kultūros paveldo išsaugojimas bei lietuviybės puoselėjimas pasaulyje“

Šio šeštadienio Kultūros turinys

• 1-as psl. Renata Šerelytė. Pilnaties metas • 2-as psl. Lietuvių poezijos pavasaris JAV 2019 • 3-as psl. Kornelijus Jazbutis, Sandra Avižienytė, Valdas Aušra, Aldona Petrus, Jonas Zdanys. Eilėraščiai • 4-as psl. Laimutė Vasiliauskaitė-Rožukienė. Vilniaus Nacionalinėje dailės galerijoje – „Kinų šeji: rinkiniai kūrinių iš Kinijos nacionalinio dailės muziejaus“ • 5-as psl. Virginija Kochanskytė. Netikėtas susitikimas su Vincu Kudirka • 6-as psl. Algis Vaškevičius. Tarptautinės teatro dienos proga – pirmosios teatro savaitės renginiai • 7-as psl. Laimutė Vasiliauskaitė-Rožukienė. Lietuvos pokario istorija litvako akimis. Kino filmo „Purpurinis rūkas“ premjera • 8-as psl. Kultūros kronika

Kitame numeryje: Natasha Wodin. Kilusi iš Mariupolio • Per Lietuvą nubangavo Kino pavasaris

Redaguoja Renata Šerelytė renata.serelyte@gmail.com • Maketuoja Jonas Kuprys

**JAV LIETUVIŲ
POEZIJOS PAVASARIS
2019**
*Balandžio 27 d.
6 val.v.*

Kornelijus JAZBUTIS
Aldona PETRUS
Danutė KRUTULYTĖ-USONIENĖ
dr. Algis DIRDA
Nerimgandas GAMAJŪNAS
Eglė JUODVALKĖ, IN
prof. Jonas ZDANYS, CT
Jadvyga MUSTEIKIENĖ
Daiva Valerija KARUŽA
Algimantas REMEIKA
Albert VALS
Janina TINTIRYTĖ - SUČYLIENĖ
Arūnas ŠATKUS
Rasa Stefa MILIAUSKAS
dr. Valdas AUŠRA
Rasa FEDORAVIČIŪTĖ - SAPRUN
Romualdas ZABLECKAS, CO
Vilmantija PETRUŠKEVIČIŪTĖ - MCCARTHY
Vilma JARULIS
RAGANĖLĖ (Lina Žiogaitė)
Evelina ŽILIONYTĖ - HUTTON, FL
Edita ZASIMAUSKAITĖ
Sandra AVIŽIENYTĖ
Gabriella TYMARSKIS
Linas UMBRASAS
Arnas JOKŪBAS
Aura KIŽYTĖ

Svečiuosis:
poetė, dramaturgė, vertėja Violeta PALČINSKAITĖ
keramikas Alvydas PAKARKLIS
dainų autorius ir atlikėjas Rimantas PAŽEMECKAS

Žemyna
Galerija "SIELA"
14911 E. 127th St. Lemont, IL
\$27

LIETUVIŲ POEZIJOS PAVASARIS JAV 2019

Akivaizdu, jog poezija lydi visur: ligoninėse, universitetuose, mokyklose, grožio salonuose, parduotuvėse, dantistų ofisuose, teismo rūmuose, gyvybės draudimo kompanijose, bažnyčiose, senelių namuose, logistikos platybėse... Ji lieka ir gyvena rankraščiuose, kompiuterio atmintyje, telefono žinutėse, mūsų pašmonėje ir prisiminimuose. Kartais pasimeta tarp kitų „jau nereikalingų“ daiktų ant atplėšto lapo kampo ar lipnių „atmintinės kortelių“, ir retkarčiais sugula į knygą.

Vieniems rašymas – būtinybė ir gyvenimo būdas, kitiems – terapija, savęs ieškojimas ir nusiramimas. Bet kokių atveju, poezija – gyvas dalykas. Ji atvira, be kaukių, kartais net banali, bet iki skausmo tikra. Šiame pavasariniame rinkinyje – ir istoriškai svarbi išėivijai. Manau, ne vienas skaitytojas aptiks „save“ eilutėse.

Rinkinyje ryški netekčių ir praradimų tematika. Ankstyvosios kartos poetai, gimę JAV pokario metu ar atvykę gyventi į Ameriką būdami dar vaikai, neteko dalykų, nepriklausomai nuo jų asmeninio pasirinkimo – taip susiklosčius tėvų gyvenimo ir pasaulio įvykių aplinkybėms. Net ir praėjus daugiau nei pusšimčiui metų, atmintis gyva. Praeities ir dabarties kontrastai išryškina netekčių motyvus.

Iširę santykiai, nuolatinis balansavimas tarp dviejų krantų, prarasti vaikystės namai, draugai, ryšiai, ryškiai atsispindi poetų, gimusių XX a. 7–8-ajame dešimtmetyje, eilėraščiuose. Jie savo gyvenimo kelią pasirinko patys, ir tas sprendimas iki šiol įtakoja jų sielos namus. Jie ieško, dvejoja, sprendžia, kuria ir „šlifuoja“ naują save. Poetai negali ir nemoka meluoti – kandi realybę ir ne visiems maloni tiesa persmelkia ne tik žodžius, bet ir skaitytojų sielas.

Dievo ir žmogaus santykis neapleidžia nė vienos kartos poeto.

Pasirinkimai aiškūs, bet laimės nerandama. Nusiramimo ieškoma kažkur aukščiau, giliau, ten, kur nei pinigai nenuperka, nei kitas žmogus duoti negali.

Tautos likimas, dabartiniai pasaulio įvykiai ir tragedijos, meilės, savižudybės, begalinio noro gyventi, nostalgijos ir pasirinkimo kaip gyventi toliau, temos persipynusios eilėse. Tiek trumpas ketureilis, tiek satyrinis ar autoironiškas eilėraštis, ilgas triptikas pataiko „į taikinį“ ir suranda sau vietą. Nuo pavasariško lengvumo iki sunkiai apčiuopiamų sielos gelmių – taip JAV lietuvių poetai keliauja skaitytojo ir klausytojo link.

Poezija – mūsų dvasios kalba. Žemyna – mūsų žodžių saugykla, mūsų nematomo vidinio pasaulio globėja. Tai – žemė, kuri mus nešioja.

27 poetai. 27 gyvenimai. 7 skirtingi gimimo dešimtmečiai. Beveik 90 metų patirties Lietuvos ir JAV išėivijos istorijoje.

Dėkui, kad nesate abejingi!

Renginio organizatorė ir knygos sudarytoja bei leidėja
Sandra Avišienytė

Jonas Zdanys

AMŽINYBĖS RAUDONAS AUDEKLAS

Užvakar, kol dar saulė spindėjo miesto languose
ir paskutiniai paukščiai skrido aukštai virš galvų,
kol gaisras užgeso ir danguje susidarė plunksnų ir pūkų sluoksniai,
mes bandėme padaryti taip, kaip turėjo būti,
nepažįstami žmonės ant siauros gatvelės kampų,
ateitis nuplauta šalto vandens, nesibaigianti šio užsidarančio sezono baigtis,
kertanti mūsų gyvenimus.

Pasaulis glaudžias bet kaip prie mūsų.

Lange šviesa atrodė tvari ir tvirta kaip akmuo,
tavo akys buvo tamsios ir gražios, kai tave nurengiau,
ir mano ranka drebėjo, liesdama mažą paukštį, virpantį tavo krūtinėje,
lūpos pravertos ir minkštos ant mano veido.

Mirganti mėnesiena, begalinis šviesos ir šešėlių tinklas ant tavo apykaklės,
kūno kontūrai, lėtas rankų ir šlaunų sklaidymas, tavo plaukai ant veido vakaro dangaus tyloje.

Tu judėjai iš lėto pirmyn ir atgal tarp šešėlių ant sienų, laikydama mane,
laikydama mane, kai laikas slydo tolyn ir vėjas skendo
sklandžiai ir mėlynai užsidarančių medžių prieglobstyje.

Vientisa malonės akimirka, suradusi kartą mane gyvenime.

Šiąnakt, kitam laike, kai žodžiai neteko svorio ir diena skaudžiai suklupo prie savo krašto,
galvoju apie tave, apie meilę, apie mirtingumą ir lengvą pirmyn skubančio laiko garsą,
ir aš judu tavyje, neatstumiamas ir laisvas, kai laikrodys muša valandas virš puikios nakties pelenų.
Judu, giliai ir ramiai, ir amžinybės raudonas audeklas skleidžiasi.

Kornelijus Jazbutis

TANGO

Gyvenimas yra
kaip tango
pradedi šokti ir nepastebi
kad jau šokio pabaiga

Gyvenimas yra
kaip bulių kautynių arena
dažniausiai matadoras laimi
o jautis ne

Gyvenime žmogus yra
tas jautis
o matadorų
aš dar nesutikau

Gyvenimas yra
tas eilėrašitis
kuris jau išspausdintas
bet retai užbaigtas

Gyvenimas yra
tas pirmas vyro ir merginos žvilgsnis
kuris be išimčių
baigiasi išsiskyrimu

Sandra Avižienytė

SAVIGYDAI

Galbūt kažkam per gili,
Kažkas gal paviršiumi plaukė.
Galbūt kažkam per stipri,
Kažkas gal silpnesniojo laukė.

Nieko pakeist negaliu:
Keisti nė vieno nereikia –
Negali duoti žmogui namų,
Jeigu prieglobsčio trumpo jis siekia.

Jeigu esu „neverta”,
Vertas nebuvo ir kitas –
Melo lietum nulyta
Saulė šypsosis ryto...

Ir nieko nelieka prarasti:
Atidaviau viską pati –
Prarado, kas nepasiėmė –
Vietą užims, kas verti.

efoto.lt nuotr.

Valdas Aušra

SUSITIKIMAS

Pasitiksiu tave aš perone,
Kur atvyksta juodi traukiniai,
Tu išlipsi iš vagono tiesiai
Man į glėbį įkrisi švelniai.

Tavo šalis, kaip saulė geltonas,
Plevėsuos už pečių, kaip sparnai.
Kaip žuvėdra beblaškoma vėjo,
Man ant rankų nutūpsi lengvai.

Susikibę už rankų plevensim
Pelenų spalvos peronu...
Kur tik žengsim – paveikslą tapysim
Sparno plunksna iš vėjų gelsvų...

Aldona Petrus

PAŠAUK PAVASARĮ VARDU

Įvardink jį kitaip
Surask jam vardą
Sugalvok, sukurk tą žodį
Iš šnaresio belapių medžių
Iš bangų mūšos audringoj jūroj
Iš vėjo, iš lietaus, iš šlapdribos
Iš ledo lūžtančio ir tirpstančio garsų
Sukurk jį

Pašauk pavasarį vardu
Jis atsišauks kaip aidas
O gal kaip paukštis
Atskris į tavo sodo vienumos medžius
Išties sparnus
Tiktai surask jam tikrą vardą
Ir pašauk

Vilniaus Nacionalinėje dailės galerijoje

Cui Jin tapyba tušu „Nepaprastas reginys“

„Kinų šeji: rinktiniai kūriniai iš Kinijos nacionalinio dailės muziejaus“

Laimutė Vasiliauskaitė-Rožukienė

Kultūriniai (dailės parodų) mainai tarp Kinijos nacionalinio dailės muziejaus ir Lietuvos dailės muziejaus. Jų pradžia – 2017 m., tuomet Pekine surengta paroda „Lietuvos dailė: peizažinis mastymas“ (rinktiniai Lietuvos dailės muziejaus XX–XXI a. ir šiuolaikinių Lietuvos menininkų darbai: tapyba, skulptūra, piešiniai, fotografija, instaliacijos ir videomenas). Šią parodą Pekine aplankė per 97 000 žiūrovų. Kinijos nacionalinis dailės muziejus – vienintelis šiuolaikinio meno muziejus Kinijoje, jį kasmet aplanko apie milijoną žiūrovų.

Pang Maokun drobė „Vidurvasaris“

Chiniese Xieyi – kinų šeji (žodis į lietuvių kalbą neverčiamas, nes neturi atitikmens, tai meno stilius, veikia – meno tendencija, estetiškas požiūris, būdingas tik jiems, kaip laisvas potėpio menas ir labiau susijęs su menininko vidiniu pasauliu ir emocijų raiška). Šeji mene siekiama *ne panašumo, o harmonijos tarp išorinio pasaulio ir savęs*. Tai intuityvus menininko vidinio žinojimo ir intelektualinės patirties išraiška.

Pasak Kinijos nacionalinio dailės muziejaus direktoriaus *Wu Weishan*, „Parodos eksponatuose – tradicinės kinų dailės, prasmės tęstinumas bei kaita ir klasikinės ar modernios europietiškos dailės elementų skolinimasis ar supanašėjimas su jais. Tai, be abejo, savitos pasaulėžiūros menininkų kūryba, kuri atspindi 5000 metų Kinijos civilizaciją ir XX a. Kinijos ir Vakarų kultūrų sąveikos naujas idėjas. Tačiau dar svarbesni šiandienės Kinijos visuomenės kultūrinėms nuostatomis yra ateities globaliame kultūriniame kontekste apmąstymai, kuriuose pabrėžiama vietos tradicijų reikšmė bei užsienio kultūrų elementų asimiliacija“.

Parodos įžanga. Kinijos nacionalinio dailės muziejaus specialistai parengė edukacinę programą: prieš parodos atidarymą parodos kuratorius *Wei Xiangqi* skaitė paskaitą apie kinų šeji meną, o parodos atidarymo metu kinų meistrai *Zhou Xiaolu* ir *Shao Xiaofeng* gyvai demonstravo šeji tapybos techniką.

Bambukas ir orchidėja. Demonstruojant šeji techniką buvo nutapyti keturi darbai pagal kertines taoizmo frazes: *Menas gimsta širdyje; Gamtos siekimas natūralia tėkme; Dangaus ir žmogaus harmonija (žmogaus ir išorinio pasaulio vienovė)* ir specialiai NDG galerijai skirtas ir jai padovanotas Lietuva – tartum sukurta dangaus. Kiti darbai buvo padovanoti garbiems ministerijų svečiams. Vienas paveikslas *Bambukas ir orchidėja*, pasak menininko, simbolizavo bambuką, kuris kinų tradicijoje labai svar-

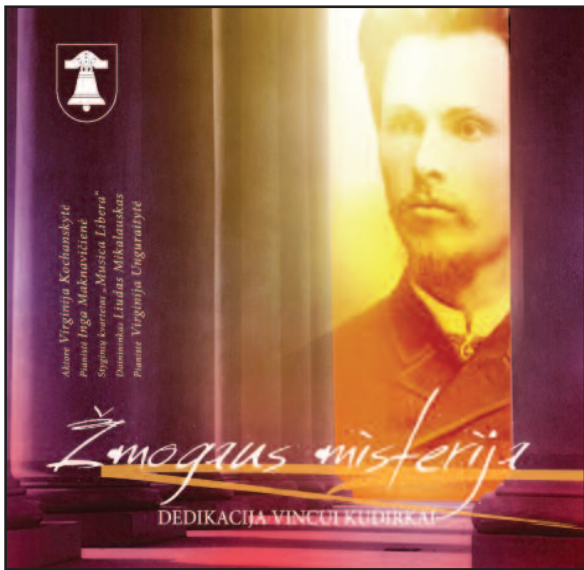
Wen Lou skulptūra „Bambukas vėjyje“.

Laimutės Vasiliauskaitės-Rožukienės nuotr.

bus tūkstančius metų: lankstus ir liaunas, tačiau labai tvirtas, ir švelnią orchidėja, kuri auga aukštai kalnuose, toli nuo purvo.

Keturiose salėse – 73 kinų meno kūriniai, kuriuose – paukščiai, medžiai, peizažai (kalnai, namai), žmonės, abstrakcijos, dangus, debesy ir net vėjas: nukalti skulptūra, nutapyti aliejinė tapyba ar šiuolaikine tapyba tušu, nulieti akvarele ar atspausti grafika. Juos įvairia tradicine technika sukūrė 28 dailininkai. Tarp jų – ir viena moteris dailininkė Yan Ping, jos drobės *Lyg daina ir Aš* – žmogus man pasirodė artimiausios vakarietiškoji tradicijai.

Nukelta į 8 psl.

Kompaktinės plokštelės „Žmogaus misterija. Dedicacija Vincui Kudirkai“ viršelis

V. Kudirkos muziejuje. Iš kairės: aktorė Virginija Kochanskytė, birbynininkas Gediminas Kaušylas, muziejaus direktorė Irena Zinkevičienė (sėdi), pianistė Zita Lukošūnienė, akordeonistė Renata Buzėnaitė

Netikėtas susitikimas su **Vincu Kudirka**

Virginija Kochanskytė

2018 metais, minėdami Lietuvos valstybės nepriklausomybės atkūrimo šimtmetį, minėjome ir Vinco Kudirkos 160-ąsias gimimo metines, jo sukurtos „Tautiškos giesmės“ 120-ąsias metines, o šiais metais minime literatūros, politikos ir mokslo žurnalo „Varpas“ 130-ąsias metines. V. Kudirka per paskutinius savo gyvenimo metus padarė nepriklausomybės atkūrimui tiek, kiek kitas per visą savo amžių nebūtų įstengęs padaryti ir įkvėpė lietuvių tautiniam sąjūdžiui kovingumo dvasią. Kuo V. Kudirka tapo savo amžininkams, liudija kun. J. Tumas-Vaižgantas: „Jis mums buvo pirmutinis šviesos ir susipratimo šaltinis, *primus movens* į kultūros darbą ir tautos organizavimą. V. Kudirka per vienuolika metų stovėjo tautos ir tėvynės sargyboje ir mirė griauždamasis, kad per vėlai susiprato ir nebeilgai Lietuvai gavo patarnauti. Mes jam tą nuodėmę šiandien lengvai atleidžiame, sakydami: duok, Dieve, kad daugiau kas taip ir tiek patarnautų!“ (Jubiliejinis Varpas, 1924). Globalizacijos padarinių akivaizdoje drauge su J. Tumu - Vaižgantu galime melsti: duok, Dieve, kad kuo daugiau atsirastų tokių susipratusių!

Lygiai prieš dvidešimt metų, kovo pradžioje, iš JAV Lietuvių Bendruomenės kultūros tarybos pirmininkės Marijos Remienės sulaukiau skambučio su pasiūlymu parengti programą, skirtą Vinco Kudirkos „Tautiškos giesmės“ sukūrimo 100-mečiui ir rudenį, perskridus Atlantą, drauge su JAV bei Kanados lietuvių bendruomenėmis paminėti šią iškilą datą. Ruošdama programą, perskaičiau visą V. Kudirkos kūrybą ir viską, ką tik radau parašytą apie jį. Pavadinimui pasirinkau Vytauto Kavolio taiklų, apibendrinantį V. Kudirkos veiklos ir asmenybės įvardijimą: „Žmogus gali aiškiausią ir artimiausią dalyką – patį save padovanoti labiausiai abejotinam – pačiai Nežinomomybei, kurioje jis sukuria savo vietą. Ir tai jau yra žmogaus misterija“. Toje pačioje atėities Nežinomomybėje Kudirka tikėjo esant laisvos, nepriklausomos Lietuvos vietą ir visomis jėgomis žadino lietuvių tautinę savimone, grindė realius pagrindus Lietuvos prisikėlimui. Taip gimė literatūrinė programa „Žmogaus misterija. Dedicacija Vincui Kudirkai“, su kuria jau dvidešimt metų keliauju per Lietuvą.

Per pusantro mėnesio JAV ir Kanadoje su literatūrologe Irena Slavinskaite apkeliavome 13 bendruomenių. Gausiai susirinkę išeivijos lietuviai džiaugėsi atrasdami iš naujo V. Kudirkos asmenybę bei jo kūrybą, dėkojo už galimybę permąstyti tautinio identiteto stiprinimo, lietuviybės puoselėjimo išeivijoje galimybes.

Po pasirodymų ir anapus Atlanto, ir Lietuvoje dažnai išgirdavau klausimą: o kur galima būtų įsigyti šios programos kompaktinę plokštelę? Deja, negalėdavau žiūrovų nudžiuginti. Bet lašas po lašo ir akmenį pratašo: artėjant 155-osioms V. Kudirkos gimimo metinėms (2013 m.) nusprendžiau, kad reikia šiam reikalui ieškoti pritarimo ir rėmimo. Paskambinau savo kraštą nuoširdžiai mylinčiai Nijolei

Bitinienei, Šakių rajono Plokščių mokyklos – daugiafunkcinio centro direktorei, su prašymu priimti mane su programa. Žinoma, paaiškinau jai savo kelionės tikslą – surasti rėmėjų kompaktinės plokštelės, kurioje būtų pristatyta V. Kudirkos gyvenimo kelionė drauge su jo literatūrine ir muzikine kūryba, sukūrimui. Ir pasakiau, kad ta plokštelė būtų dovana visoms Lietuvos viešosioms bei mokyklų bibliotekoms.

Nijolė, pasitarus su vyru Vytautu Bitinu, Plokščių Žemės ūkio bendrovės vadovu, pasakė, kad jie šį prasmingą darbą parems. Į kompaktinės plokštelės kūrimą geranoriškai įsijungė dainininkas Liudas Mikalauskas, pianistės Inga Maknavičienė ir Virginija Unguraitytė bei styginių kvartetas „Musica libera“ – į plokštelę be V. Kudirkos literatūrinės kūrybos įrašyti aštuoni šiandien žinomi V. Kudirkos instrumentiniai kūriniai, „Tautiška giesmė“ bei jo žodžiais sukurta kompozitoriaus Česlovo Sasnausko daina „Karvelėli“. Kompaktinė plokštelė „Žmogaus misterija. Dedicacija Vincui Kudirkai.“ (leidėjas Vš.Į. „Vieno aktorius teatras“, vad. Sigutis Jačėnas) išleista tūkstančio vienetų tiražu ir išdalinta Lietuvos viešosioms ir mokyklų bibliotekoms. Sulaukta daugybės padėkos žodžių už audio knygą, kurioje šiuolaikiniam skubančiam žmogui patraukliai pristatoma V. Kudirkos gyvenimo kelionė.

Užpraėjusiais metais mano programą „atrado“ Zita Lukošūnienė, Aukštaitijos vargonų muzikos festivalio vadovė. Išklausiusi programą, ji pasakė, kad ši Kudirkos asmenybės ir jo kūrybos interpretacija yra netikėta ir uždeganti ją kūrybai. Zita yra įkūrusi Utenos instrumentinį trio „Magistrai“, tad drauge su kolegomis (akordeoniste Renata Buzėnaitė ir birbynininku Gediminu Kaušylyu) aranžavo trio sudėčiai visus V. Kudirkos muzikinius kūrinius. Taip gimė nauja mano literatūrinės programos versija „Netikėtas susitikimas su Vincu Kudirka“. Su šia programa apkeliavome daug Aukštaitijos miestų ir miestelių.

Ir vėl visur mus lydėjo ne tik audringi plojimai, jaudinantys atsiliepimai, bet ir klausimas: kur galima būtų įsigyti programos kompaktinę plokštelę? Nusprendėme – Lietuvos valstybės nepriklausomybės atkūrimui paminėti būtina padaryti dovana V. Kudirkos atminimui. Pasaulis neišgyventų be gerų žmonių gerų darbų – esame dėkingi Utenos Rotary klubui, kuris sutiko paremti kompaktinės plokštelės leidybą. Kompaktinėje plokštelėje „Netikėtas susitikimas su Vincu Kudirka“ įvairiausiškai pristatoma V. Kudirkos kūryba ir veikla, kuri darė įtaką ne tik meno raidai, bet ir žmonių apsisprendimui. Literatūra, muzikos kūryba, kamerinis muzikavimas draugijoje buvo jo sielos atgaiva ir bendravimo džiaugsmas.

1871–1877 m. besimokydamas Marijampolėje, V. Kudirka gimnazijos simfoniniame orkestre grojo pirmuoju smuiku, dainavo chore. Jis pirmas Suvalkijoje XIX a. pabaigoje pradėjo organizuoti instrumentinius ansamblius, įtraukdavo į juos savo draugus ir pažįstamus, o kartais ir pats sėsdavo draugėn su smuiku ar violončele. Puikiai valdydamas styginius instrumentus, keletą pučiamųjų, skambindamas kanklėmis, fortepijonu, V. Kudirka

Marija Remienė su aktoze Virginija Kochanskyte Maironio lietuvių literatūros muziejuje

su jam būdingu užsidegimu ėmėsi dar vienos muzikos srities – kompozicijos. Jis parašė keliolika nedidelių pjesių fortepijonui, smuikui ir kitiems instrumentams. Kompaktinės plokštelės vokelyje randame dvi plokšteles. Vienoje iš jų skamba aštuoni šiandien žinomi V. Kudirkos instrumentiniai kūriniai ir Tautiška giesmė (1898), kuriai buvo lemta tapti Lietuvos valstybės himnu – jo 100-ąsias metines minėsime 2020 metais. Skamba ir kompozitoriaus Č. Sasnausko sukurta daina pagal V. Kudirkos eilėraštį „Karvelėli“. Kitos plokštelės literatūrinis – muzikinis scenarijus, kaip ir pati programa, sukurtas remiantis literatūrinio palikimu: poezija, proza, satyra, publicistika, amžininkų prisiminimais, laiškais, autobiografinėmis žiniomis, literatūrologų ir istorikų (A. Zalatoriaus, V. Kavolio, M. Šidlausko) knygomis. Ir šį kartą įrašuose talkino dainininkas Liudas Mikalauskas.

Programoje skleidžiasi V. Kudirkos portretas: šiuolaikiškas, gyvybingas, aktualus, keliaujama rašytojo kūrybos ir gyvenimo keliu. Literatūrinis-muzikinis pasakojimas kelia žiūrovams ne tik daug pakilių minčių, jausmų, emocijų, bet drauge yra stiprus energetinis užtaisas, žadinantis kiekvieno kūrybines galias, suteikiantis pasitikėjimo savo jėgomis, duodantis vilties, auginantis meilę artimui ir Tėvynei.

Pasipylė kvietimai pristatyti kompaktinę plokštelę ir atlikti programą. Labai apsidžiaugėme. Pirmasis pristatymas įvyko perpildytoje Vilniaus Valdovų rūmų renginių salėje. Išpūdingas pristatymas įvyko Dusetų gimnazijoje – šuoras geriausių emocijų: aistringai, jautriai, nuotaikingai, viltinai klausėsi jaunimas manęs ir Utenos trio „Magistrai“. Dėkodami prisipažino, kad yra apstulbinti ir sužavėti Vinco Kudirkos asmenybės. Drauge apgailestavo, kad gimnazijos programoje tiek mažai vietos skiriama V. Kudirkai ir kitoms asmenybės, sukūrusioms Lietuvos valstybę.

Nukelta į 7 psl.

Tarptautinės teatro dienos proga – pirmosios teatro savaitės renginiai

Legendinio spektaklio plakatas

Akimirka iš „Pempinių“ Kauno miesto kameriniame teatre.

Organizatorių nuotr.

Algis Vaškevičius

Kovo 27-ąją buvo minima Tarptautinė teatro diena. Ji yra švenčiama jau nuo 1962 metų, kai ši data buvo nustatyta XI Tarptautinio teatro instituto kongrese Vienoje ir patvirtinta UNESCO. Lietuvoje tą dieną įteikiami Aukšinių scenos kryžių apdovanojimai – tai aukščiausias Lietuvos teatro pripažinimo ženklas. Minint šią dieną Kaune kasmet įteikiama skulptoriaus Stasio Žirgolio sukurta Fortūnos statulėlė – Kauno profesionalaus teatro apdovanojimas, įsteigtas 1996-aisiais Lietuvos teatro sąjungos Kauno skyriaus ir dienraščio „Kauno diena“.

Šiemet pirmą kartą minint teatro dieną Kaune buvo surengta šiai progai skirta Teatro savaitė, pasiūlysi žiūrovams daug originalių ir netikėtų renginių, pakvietusi iš arčiau susipažinti su šia daugelio mėgiama meno rūšimi. Savaitės organizavimo rūpesčių ėmėsi Kauno miesto kamerinis teatras.

„Kasmet Tarptautinės teatro dienos proga rengiami Kauno teatralų apdovanojimai – Fortūnų įteikimo ceremonija. Kurį laiką ši šventė buvo tapusi gana uždara, skirta beveik vien teatralų bendruomenei. Tačiau daug metų tai būdavo ir visos miesto bendruomenės šventė. Po apdovanojimų įteikimo Kauno Rotušėje į sporto halę sukviesdavo sportinis-pramoginis šou: teatralų rinktinė komiškose varžybose kaudavosi su Kauno „Žalgirio“ krepšininkais. Tai buvo tapę tradiciniu ritualu, kuris, deja, ilgainiui išsivypė.“

Tačiau teatras kauniečiams yra svarbus, jis yra akylai stebimas, vertinamas, kritikuojamas, tyrinėjamas. Todėl šiemet visus miestiečius kviečiame į savaitę trukusiančius nemokamus renginius, kurie bus trampilnas į iškilmingą Fortūnų apdovanojimų ceremoniją Nacionaliniame Kau-

no dramos teatre“, – prasidėjus šventiniams renginiams sakė Kauno miesto kamerinio teatro direktorė Jurga Knyvienė.

Teatro savaitės organizatoriai pakvietė susipažinti su teatro istorija Kaune, įžymiomis jo asmenybėmis, taip pat buvo pristatytos būsimosios rudens sezono premjeros. Į Teatro savaitės renginius pakvietė ne tik keturi Kauno teatrai, bet ir muziejai, bibliotekos, mėgėjų teatras, kavinės, pasiūlysi žiūrovams daugiau kaip dvidešimt įvairių renginių – parodų, edukacinių užsiėmimų, paskaitų, vakaronių, spektaklių, ekskursijų, su-

sitikimų.

Kauno miesto muziejuje Rotušėje lankytojus pakvietė neįprasta paroda, kurioje pristatomos Kauno valstybinio lėlių teatro spektaklio „Eglė žalčių karalienė“ lėlės. Įdomu tai, kad šios lėlės yra išsaugotos daugiau kaip 50 metų – spektaklio premjera įvyko dar 1968 metais. Šis legendinis Kauno valstybinio lėlių teatro spektaklis 1968-aisiais antrajame Baltijos šalių lėlininkų festivalyje Latvijos sostinėje Rygoje sulaukė didžiulio pasisekimo ir buvo apdovanotas kaip geriausias nacionalinis spektaklis. Jis taip pat pirmą kartą atstovavo profesionaliam

Spektaklio „Eglė žalčių karalienė“ lėlės išsaugotos 50 metų

Lietuvos lėlių teatrui tarptautiniame festivalyje Peče (Vengrijoje).

Muziejaus lankytojai parodoje, kuri veiks iki balandžio 10 dienos gali pamatyti kelias lėles – Eglės brolių, Eglės sesė ir Žaltį, kurių dailininkas – Vitalijus Mazūras. Šias lėles Kauno valstybinis lėlių teatras padovanojo muziejui.

1958 metais Kauno valstybinių lėlių teatrą įkūrė dramos aktoriai Valerija ir Stasys Ratkevičiai. Per tuos 60 metų pastatyta daugiau kaip du šimtai spektaklių, kuriems pagaminta apie 2000 lėlių, tie spektakliai suvaidinti daugiau kaip 17 tūkstančių kartų, jie parodyti dvidešimtyje pasaulio šalių, o iš viso juos matė per 2,7 milijono žiūrovų.

Šiame teatre šįsyk buvo surengta edukacinė programa žmonėms su klausos negalia „Kas slepiasi už Lėlių teatro širmos“, kurios dalyviai susipažino su aktorius-lėlininko kasdienybe, teatrinėmis lėlėmis ir jų gamybos bei valdymo būdais, išvydo scenoje kuriamo stebuklo užkuliusius ir patys pamėgino tapti aktoriais.

Teatro savaitės renginių programoje – ir iki balandžio pabaigos Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje eksponuojama leidinių bei dokumentų paroda „Kaunas – Lietuvos profesionalaus teatro lopšys“. Joje yra pristatomi leidiniai ir dokumentai iš Kauno apskrities viešosios bibliotekos fondų, apimantys laikotarpį nuo teatro kūrimosi istakų iki šių dienų.

Dar viena paroda – neseniai Kauno miesto kameriniame teatre pastatytų spektaklių „Dreamworks“ ir „Vėjo prigimtis“ užkuliusių fotografijų paroda kultūros bare „Godo“, kurios autorė – Eglė Cimalanskaitė. Nuotraukose – nesuvaidintos emocijos, kūrybinis pasiruošimas, susikaupimas prieš lipant į sceną ir įsijautimas į dažnai nelengvus vaidmenis.

Nukelta į 8 psl.

Lietuvos pokario istorija litvako akimis

Kino filmo „Purpurinis rūkas“ premjera

Severinas Norgaila (Joškė) ir Giedrė Mockeliūnaitė (Janė)

Laimutė Vasiliauskaitė-Rožukienė

Kaip įtaigiai papasakoti skaudžią istoriją, įtraukti žiūrovus neideologizuojant, nepolitikuojant, tarsi stebint iš šalies: šiuo atveju – litvako vaikinio Jozefo akimis, pasitelkus neįtikėtinais tikroviškais rekizitais, tautiškas scenas ir taiklius dialogus, leidžiančius atsukti laiko karuselę ir pantiirti į praeitį su visa jos įtampa ir peizažu. Apie tai ir yra šis naujas režisieriaus Raimundo Banionio filmas, sukurtas pagal Felikso Rozinerio to paties pavadinimo apsakymą. Jeigu trumpiau – jis apie žmoniškumą. Žinoma, neskaicius apsakymo, išėjus iš kino seanso lieka klausukų – koks Vladas ir dėl ko kviečia Izraelio garbaus amžiaus gyventoją Jozefą (jį vaidina Arkadijus Vinokurovas) vėliau: kas ir dėl ko bandė nuuodyti Janės vaiką Vladuką; kas iš tiesų sušaudė Jozefo tėvus; ar Jozefas tikrai nieko neišdavė NKVD verbuojamas? Tačiau pamąščius ir atidžiau paskaicius filmo anonsą, viskas tarsi susidėlioja į vietas. Kita vertus, negi meninis filmas turi būti dokumentinis.

Pagrindinė idėja ir siužetas. Filmosemė – meilė (pagal prof. Brėdikį, mūsų sprendimus lemia ne protas, o širdis, nors mes to nežinome). Taip elgiasi ir žydas Jozefas arba Joškė (aktorius Severinas Norgaila). Patyręs skaudžių išbandymų, jis nekeršija: juk meilė be atsako turi vieną pliusą – jeigu tu tikrai myli, padedi kiek gali, o jei matai, kad vis viena esi nemylimas – pasitrauki. Labai krikščioniška. Manau, čia ir yra pagrindinė filmo (ir apsakymo) idėja.

Filmo herojus Joškė – stebėtojas, „agentas“ per prievartą, įsimylėjęs ir gelbėtojas. Šiuo atveju – Joškė, niekuo nepasizymintis trumparegis liesas vaikinys (aktorius Severinas Norgaila režisieriaus pageidavimu dar papildomai numetė 12 kg, nors nebuvo apkū-

nus) yra šio filmo herojus, įvykių stebėtojas, ne dalyvis, ne sava valia įsuktas į tą pokario pragaro ratą, nors kita vertus, juk galėjo, grįžęs iš tremties, likti Vilniuje, nevažiuoti į gimtąjį kaimą (Šiaulių r.), sėkmingai mokytis universitete, į kurį įstojo per pažįstamą žydą (susipažino su juo traukinyje grįždamas Lietuvon. Anas jį perspėjo nevykti (žinojo, kas darosi Lietuvos kaimuose), tačiau Jozefui rūpėjo tėvų likimas. Jis važiuoja namo; pakliūna į partizanų rankas. Prie laužo belaisvis atpažįsta savo vaikystės draugą užtarėją, dabar – partizanų vadą Vladą. Jis juk negalės jo nuskriauti. Vladas papasakoja, kad Jozefo tėvus sušaudė

vokiečiai. Jozefas priimamas vienai nakčiai (kuri vėliau virs trejais metais) pernaktoti savo buvusiuose namuose. Ryte nusprendžia sprukti. Toje vietoje, kur pasak Vlado, užkasti sušaudyti jo tėvai jis pamato karvę, bando ją nuvyti, tada, kaip naivus kūdikis, eina į NKVD su prašymu, kad tą plotelį bent aptvertų. Čia jis ir papuola į spąstus: priregistruojamas ir apgyvendinamas gimtojoje sodyboje – toje pačioje, kur gyvena su tėvais, atvykę pas Daugėlą kaip nuomininkai.

Joškė puoselėja švelnius jausmus vaikystės draugei Janinai (aktorė Giedrė Mockeliūnaitė), kuri vėliau tampa vaikystės draugo (kuris, būdamas už jį fiziškai stipresnis, tada globojo), dabar partizano Vlado (aktorius Tadas Gudaitis) žmona ir mylimoji.

Joškė – išradingas atkaklus gelbėtojas. Enkavedistų priverstas stebėti ir per prievartą tapęs agentu ir nuomininku. Jis labai norėtų sprukti (juk įstojo į universitetą), tačiau nei partizanai,

nei enkavedistai jo nepaleidžia.

Jis pažįsta visus partizanus: dalyvauja Janės slaptose vestuvėse, vėliau Joškė gelbėja ją nuo tremties sumeluodamas enkavedistams besąs būsimą Janės vaiko tėvas. Vėliau net išgelbsti nuo mirties Janės ir Vlado vaiką – savo glėbyje neša jį į medicinos punktą, o radęs užvertas duris, lekia kitan. Ne iš karto supranti, kuo tas vaiką apsinuodijo (gal gurkšneliu pieno, kai vaikas žaisdamas nori atsigerti ne iš savo, o iš Jozefo puodelio). Juozefas pernaktuoja medicinos punkte ant medinio suolo, ryte, įsitikinęs, kad vaikas sveikas, patraukia vieškeliu nebe namo. Tada ir supranti, kad būtent jis buvo žiurknuodžių taikynys. Kodėl? Gal kad Vladas, regėjęs Janės neištikimybę, keršys jai ir Jozefui? Gal Joškė įtariamasis išdavystė?..

Manau, šis kontroversiškai aptarinėjamas Lietuvos šimtmečio progai skirtas filmas vertas didžiausios pagarbos. Jis kitoks ir negalėjo būti: sukurtas ir pamatytas litvako akimis. Visa filmo komanda verta pagyrimo: režisierius, ypač scenarijaus autoriai, kompozitorius, operatorius ir pagaliau ne teatrinė (kaip dažniausiai būna apie pokarį) aktorių vaidyba. Gal kiek nustebino Janės personažas (nepanašai į tipišką ano meto lietuvaitę, labai jau žvitri – kaip ji pasipusto padurkus kraudama sieną ir viliodama Joškę). Gal todėl šiam vieninteliui moteriškam vaidmeniui buvo pakviesta Giedrė Mockeliūnaitė, buvusi go-go šokėja (studijuodama psichologiją dalyvavo TV projektuose, kur reikėjo šokti), po studijų ji išvyko į JAV, įstojo ir baigė (!) garsųjį Lee Strasberg kino ir teatro institutą, o dabar rengiasi monospektakliui „Žmogus iš Podolsko“ pagal Danilovo pjesę, jis bus vaidinamas Vilniuje „Menų forte“.

Dar vienas rimtas debiutas kine – Vilniaus kamerinio teatro aktorius Tado Gudaičio, kuris įtikinamai suvaidino griežtą ir įtarų partizanų vadą. Vertas apdovanojimo Janės tėvo Daugėlos personažą įkūnijęs aktorius Vidas Petkevičius (man iki ašarų primenąs mano tėvą). Šiame filme paskutinį kartą savo gyvenime suvaidino Arūnas Storpirštis (epizodinis gydytojo vaidmuo).

Siužetas painus kaip ir pats pokaris, kurio istoriją kiekvienas norėtų perrašyti savaip. Kaltas ar nekaltas Vladas dėl Joškės tėvų žūties, lieka neaišku. Vladas Joškei yra aiškinęs, kad juos sušaudė vokiečiai. Negi jis meluotų? Juolab kad labai atvirai kaimiškai filosofuoja apie būsimą neišvengiamą ir savo, partizano, mirtį (pakruojietiška tarme), ir kad jis, Joškė, irgi yra stebimas: juk enkavedistų agentas....

P. S. Filmą „Purpurinis rūkas“ žiūrėjau Skalvijos kino teatre senjorams skirtame seanse, į kurį buvo išpirkti bilietai jau prieš dvi savaites. Mane visgi praleido – nenorėdama likti skolinga, parašiau šį straipsnį. □

Susitikimas su Vincu Kudirka

Atkelta iš 5 psl.

Jaudinantis susitikimas įvyko Vincu Kudirkos muziejuje Kudirkos Naumiestyje. Pilnutėlėje salėje – maži ir dideli smalsiai klausėsi V. Kudirkos literatūrinės ir muzikinės kūrybos, rankutes ant širdelių uždėję drauge giedojo himną, paskui dalijosi išpūdziais, nuoširdžiai dėkavojo už jų krašto iškilios asmenybės tokių išsamų pristatymą. Netikėtas susitikimas su Vincu Kudirkos asmenybe bei jo kūryba buvo ne tik žiūrovams, bet ir mums. Muziejaus direktorė Irena Zinkevičienė nuoširdžiai dalijosi savo žiniomis apie Vincu Kudirkos gyvenimą ir jo palikimo saugojimą, puoselėjimą per ilgus metus, per visas sudėtingas politines peripetijas. Sužinojome daugybę faktų, detalių, įdomių prisiminimų. Vaikščiojome po naujai įrengto muziejaus sales sužavėti, prie kai kurių eksponatų stovėjome maloniai nustebinti – vienoje ekspozicijoje saugomi išlikę V. Kudirkos daiktai, tarp jų storoka maldaknygė. Štai ir atsakymas tiems, kurie Kudirką bando paversti ateistu.

Eilėraštyje „Ne tas yra didis“ irgi randame jo gilaus tikėjimo liudijimą: „Tik tas yra didis, kurs gyvastį savo paskyrė teikimui tik artimams laimės (...), prieš ką žmonės klaupia su dėkui, ne iš baimės.“ O ką jau kalbėti apie pianistės Zitos Lukošūnienės džiaugsmą – galimybę paskambinti pianinu, kuriuo grojo pats Vincas Kudirka! Ir paskambinti kompozitoriaus kūrinį! Su akordeoniste Renata Buzėnaite ir birbyninku Gediminu Kaušyly siek tiek pavydėjome Zitai. Tad švelniai prisilietėme prie klavišų, bandydami užčiuopti Kudirkos širdies virpesius, ataidinčius per šimtmečio ūkus.

Per dvidešimt metų, keliaudama su Vincu Kudirkos programa, patyriau neįsivaizduojamą daugybę gerų emocijų, jausmų, minčių – visą tai manyje stiprino įsitikinimą, kad „žygiais, o ne žodžiais mes Tėvynę mylim“. Ir tokios veiklios meilės Lietuvai pavyzdys man yra JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė, meno mecenatė Marija Remienė. Praėjusią vasarą gerb. Marija Remienė atkeliavo į Lietuvą pristatyti Juozo Skirriaus knygos „JAV lietuvių darbai Lietuvai 1918–2018“. Tai didžioji išėivijos lietuvių gerų darbų enciklopedija – jos iniciatorė, darbų organizatorė ir yra entuziastingoji M. Remienė. Vienas iš knygos pristatymų vyko Maironio lietuvių literatūros muziejuje Kaune. Džiaugiausi, renginio pabaigoje galėdama padėkoti M. Remienei už dvidešimt įkvėptos kūrybos metų, keliaujant per Lietuvą su programa, kurios iniciatorė ji buvo, už palaimą pažinti Vincą Kudirką – Lietuvos didžiavyrį, kuris neleido lietuviui lietuvyje numirti ne tik prieš pusantro šimto metų, bet neleidžia to padaryti ir šiandien. Galvodama apie gerb. M. Remienę, galėčiau tik antrinti kun. J. Tumui – Vaižgantui: „Duok, Dieve, kad daugiau kas taip ir tiek patarnautų Lietuvai!“ Juk dėka tokių kilnių žmonių ir drauge su jais galime ne tik kūrybos palaimą patirti, bet ir daryti gerus darbus „Vardan tos Lietuvos“. □

Teatro diena

Skaitoma būsimo spektaklio „Kandidas arba optimizmo mirtis“ ištrauka

Atkelta iš 6 psl.

Šiame teatre buvo surengta ir žaidimas-vakaronė „Pempinės“ iš ciklo „Gyvosios istorijos“, kuris sulaukė daug susidomėjusių žiūrovų. Pasak organizatorių, „Gyvosios istorijos – tai spektaklis-žaidimas, kviečiantis pasinerti į istoriją ne kaip į politinių įvykių seką, bet kaip į kultūrinę, buitines, papročių, kasdieninio gyvenimo detalių visumą. Istorija čia suvokiama per socialines vertybes – giminystę, kaimynystę, bendramintiškumą (o taip pat per lietuviui įgimtą žemdirbišką kultūrą). Tai teatrinis vyksmas, džiaugtis ir švęsti prisimenant praeitį, kviečiantis dalintis prisiminimais, praturtinti dabartį asmeninėmis istorijomis ir interpretacijomis.

„Pempinės“ – tai „Gyvųjų istorijų“ dalis, skirta pavasario temai. Liaudies kalendoriuje Pempinės – atbūdančios gamtos diena, todėl žiūrovai buvo pakviesti prisiminti pavasario šventes, pirmąjį išėjimą į gamtą, laukimą tos minutės, kai jau bus galima panerti rankas į kvapnią žemę, beriant į ją sėklas ar sodinant daigelius.

Kauno Kazio Binkio mėgėjų teatras taip pat kvietė į teatro edukaciją-žaidimą jaunimui ir senjorams, o Liudo Truikio ir Marijonos Rakauskaitės memorialiniame muziejuje vaikai ir jų tėvai galėjo skambant klasikinės operos muzikai atkartoti ją karpydami spalvoto popieriaus raštus ir jungdami juos į ornamentus, kurių gausu šiuose namuose esančiuose meno kūriniuose bei dailininko scenografijose.

Kauno miesto kameriniame teatre režisierė Loreta Vaskova pristatė dokumentinio teatro raidą, supažindino su įvairių šalių spektaklių pavyzdžiais ir papasakojo, kuo tokio tipo spektaklio kūrybinis procesas skiria-

si nuo dramos. Daug klausytojų sulaukė ir žinomo teatro režisieriaus Gyčio Padegimo paskaita „Valstybės teatras, pirmasis dešimtmetis: konsolidacijos metas“ Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje. Jos metu G. Padegimas, pristatydamas profesionalaus Lietuvos teatro pradininkus – režisierius Juozą Vaičkų, Antaną Suktų, Konstantiną Glinski, Borisą Duguvietį, Andrių Oleką-Žilinską ir daugelį kitų menininkų bei politikų atskleidė nepaprastai sudėtingą, įvairų ir intriguojantį jų indėlį ne tik į teatrą, bet ir į jaunos valstybės raidą.

Teatro savaitės metu dar buvo surengtas moksleivių meninio skaitymo konkursas, buvo skaitomos ištraukos iš būsimo spektaklio „Kandidas, arba optimizmo mirtis“, parodyta Kazio Binkio teatro muzikinė komedija „Ponia Barbė“, pasakojanti apie prieškarinio Kauno aktualijas ir skirta Laikinosios sostinės metams. Didelio dėmesio sulaukė ir ekskursijos, kurių metu buvo galima susipažinti su Kauno dramos ir muzikinio teatrų istorija, sužinoti, kad 1920 metais dabartiniame Kauno valstybiniame muzikiniame teatre scena dalijosi opera, baletas ir drama, o po beveik 100 metų, šių metų kovą Kauno valstybinis muzikinis teatras dėl vykstančios scenos rekonstrukcijos vėl atkeliavo į dramos teatrą.

Visus Teatro savaitės renginius vainikavo Kauno teatralų apdovanojimai „Fortūnos 2018“, kurių metu pagerbti išimintiniausi praėjusių metų spektakliai ir aktoriniai darbai. Savaitės renginiai sudomino tikrai daug žmonių, tad tikimasi, kad tokia savaitė tarptautinės teatro dienos proga bus surengta ir ateinančių metų kovą. □

Kinų menas

Atkelta iš 4 psl.

Jau įžengus į ekspozicijų salę pritrūkta dvi beveik lubas siekiančios bronzinės Wu Weishan skulptūros Klausiant apie daoizmą – Konfucijus prašo Lao Dze patarimo. O labiausiai pakerėjo mums neįprasti išpūdingo dydžio tušu ant popieriaus piešti paveikslai, ypač – Cui Jin (g. 1966 m.) Laimingi metai ir Nepaprastas ruginys. Kataloge perskaičiau, kad šiam menininkui suteiktas aukščiausias kinų

tapybos kvalifikacinis laipsnis. Neįtikėtinais judesio nukaltas varinis Wen Lou Bambukas vėlyje ir skulptoriaus Tian Shixin totemas vėjas (pasirodo, iš serijos Kalnų vėjas nr. 9).

Parodą surengė Kinijos nacionalinis dailės muziejus, Lietuvos dailės muziejus, Nacionalinė dailės galerija, projektą iš dalies finansavo Lietuvos Respublikos kultūros ministerija ir Lietuvos kultūros taryba, parėmė Kinijos Liaudies Respublikos ambasada Lietuvos Respublikoje, Exterus. □

Kultūros kronika

Šį pavasarį Jungtinės Karalystės gyventojai gali išvysti lietuvių menininkės levos Rojūtės parodą „Čia gyvenimas yra, o ne fantazija“. Projekto siekis – pristatyti Lietuvos, kurios gyventojai sudaro vieną iš didžiausių imigrantų grupių Jungtinėje Karalystėje, meną ir kultūrą Šiaurės Airijoje. Paroda „Čia gyvenimas yra, o ne fantazija“ – tai levos Rojūtės meno projektas ir Jokūbo Čižiko garso instaliacija. leva Rojūtė, šiuo metu gyvenanti Vilniuje ir surengusi savo solo parodas projektų erdvėje „Editorial“ ir „Vartų“ galerijoje Vilniuje, savo darbuose tyrinėja žmonių tarpusavio santykių, šeimos konstrukto, individo identiteto konflikto ir kasdienio folkloro jungtis.

Kovo 15 d. jau aštuonioliktą kartą rengiamame Kijevo tarptautiniame džiazo festivalyje „Jednist“ koncertavo Vladimiro Tarasovo vadovaujamas jungtinis Lietuvos ir Ukrainos kolektyvas „Big Yellow Band“. Jame dalyvavo Vytautas Labutis (saksofonas) bei Eugenijus Kanevičius (kontrabosas). Jungtinis projektas „Gobelenai“ sulaukė didžiulės sėkmės ir žiūrovų buvo pripažintas geriausiu šių metų festivalyje. Už ilgametį bendradarbiavimą ir kūrybinį indėlį Vladimirui Tarasovui buvo įteiktas „Jednist“ festivalio atminimo ženklas. Lietuva šiame festivalyje dalyvauja jau dešimtą kartą.

Vilniuje atidarytas 24-asis tarptautinis kino festivalis „Kino pavasaris“. Tai ne tik didžiausias ir svarbiausias mūsų šalies kino renginys, bet ir vienas ryškiausių kino festivalių Rytų Europoje. Šiemet „Kino pavasario“ programą sudaro 170 filmų – 113 ilgametražių ir 57 trumpametražiai, kuriuos preciziškai atrinko atsinaujinusi festivalio programos sudarytojų komanda. Festivalyje viešės ir pripažinti kino pasaulio žmonės. Tarp jų – 79-erių lenkų kino legenda Krzysztof Zanussi, Rusijos kino meistras Vitalijus Manskis, „Aukšinio lokio“ savininkė rumunė Adina Pintilie, britų fotografas Richard Billingham, su kino formomis eksperimentuojantis menininkas Jeremy Shaw ir kiti.